

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки та психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи _____ А.В. Овчаренко

«25» вересня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПЕДАГОГІЧНА ТВОРЧІСТЬ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Ступінь доктора філософії

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

Галузь знань 01 Освіта. Педагогіка

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

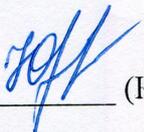
Освітньо-наукова програма «Освітні, педагогічні науки»

2024 – 2025 навчальний рік

Розробник: Яблонська-Рогальська Інна Петрівна, доктор пед. наук, професор кафедри педагогіки та психології

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології
Протокол від "17" вересня 2024 року № 1

В.о. завідувача кафедри (Кузьменко Ю. В.)

Анотації

Курс «Педагогічна творчість викладача вищої школи» розроблено кафедрою педагогіки та психології і впроваджено у навчальний план підготовки здобувачів третього освітньо-наукового рівня доктора філософії з метою ознайомлення аспірантів з теоретичними засадами та провідними категоріями педагогічної творчості викладача вищої школи та студентів, розкриття закономірностей і специфіки творчої педагогічної діяльності викладача, ознайомлення здобувачів з методикою та технологією організації творчої діяльності студентів в освітньому процесі вищої школи. Програма визначає обсяги знань, які повинні опанувати здобувачі третього освітньо-наукового рівня доктора філософії відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Педагогічна творчість викладача вищої школи», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів.

Ключові слова: творчість, професіоналізм, творчість викладача, педагогічна діяльність, творчий потенціал, професійна майстерність, культура педагога.

Annotation

Kurs «Pedagogichna tvorchoist' vykladacha vyshchoyi shkoly» rozrobleno z nadannya oznayomlennya aspirantom z teoretychnymy zavdannamy ta providnymy katehoriyamy pedagogichnoyi tvorchosti vykladacha vyshchoyi shkoly ta studentiv oznayomlennya zdobuvachiv z metodykoyu ta tekhnolohiyeyu orhanizatsiyi tvorchoyi diyal'nosti studentiv v osviti'omu protsesi vyshchoyi shkoly. The program defines the amount of knowledge that must be mastered by the applicants of the third educational and scientific level of the Doctor of Philosophy in accordance with the requirements of the educational and qualification characteristics, the algorithm for studying the educational material of the discipline "Pedagogical creativity of the teacher of the higher school", the necessary methodological support, components and technology for evaluating the educational achievements of the students.

Key words: creativity, professionalism, teacher's creativity, pedagogical activity, creative potential, professional skill, teacher's culture.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Вибіркова	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – проєкт, реферат	Спеціальність: 012, 013, 014, 015	Семестр	
Загальна кількість годин – 90		2-й	
		Лекції	
		10	
		Практичні, семінарські	
		20	
		Самостійна робота	
		60	
		Вид контролю: залік	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Ступінь бакалавра		

Мова навчання – українська

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 30 год. – аудиторні заняття, 60 год. – самостійна робота (33 %/67%).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та результати навчання

Мета курсу: формування в аспірантів цілісної системи знань про педагогічну творчість викладача вищої школи та студентів, розкриття закономірностей і специфіки творчої педагогічної діяльності викладача, ознайомлення здобувачів з методикою та технологією організації творчої діяльності студентів в освітньому процесі вищої школи. Основними завданнями вивчення дисципліни «Педагогічна творчість викладача вищої школи» є: формування цілісної системи знань про педагогічну творчість викладача; розкриття специфічних ознак, притаманних творчій діяльності викладача вищої школи та методологічних засад його педагогічної творчості, формування та розвиток творчої особистості викладача вищої школи; ознайомлення з механізмами творчої самореалізації в професійній діяльності та шляхами професійного самовдосконалення.

Передумови для вивчення дисципліни: «Філософія науково-дослідної діяльності», «Педагогіка вищої школи».

Навчальна дисципліна складається з 3 кредитів.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Оперувати основними концепціями, теоріями, проблемами філософії й методології науки, змістом сучасних філософських дискусій із проблем розвитку суспільства та освіти; здійснювати рефлексію щодо актуальних проблем суспільного та індивідуального буття.

ПРН 2. На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання.

ПРН 5. Знати трансформаційні зміни та сучасний стан розвитку педагогічної освіти в Україні та за її межами.

ПРН 6. Усвідомлювати та пояснювати закономірності і принципи вищої освіти, встановлювати зв'язки між ними, розкривати особливості їх реалізації у галузі педагогічної освіти і науки.

ПРН 8. Мати передові концептуальні та методологічні знання з педагогічної освіти, і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими *компетентностями*:

I. Загальнопредметні:

ЗК 1. Здатність до узагальнень, аналізу та синтезу, розвитку критичного мислення для розуміння процесів і явищ в галузі освіти, вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.

ЗК 2. Здатність до пошуку, систематизації, критичного осмислення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 3. Здатність створювати та інтерпретувати нові знання у процесі виконання наукового дослідження; брати участь, розробляти і управляти проектами в галузі освіти.

ЗК 4. Здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосуванням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.

II. Фахові:

ФК 1. Володіння знаннями у галузі освіти, зокрема про основні концепції, методики, технології, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань про систему педагогічної освіти і науки, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

ФК 2. Здатність виявляти актуальні проблеми розвитку сучасної педагогічної освіти і науки аналізувати та пропонувати шляхи їх вирішення з орієнтацією на інтереси особистості, суспільства і держави.

ФК 3. Здатність збирати дані для наукового дослідження з проблем педагогічної освіти і науки систематизувати та інтерпретувати їх.

ФК 4. Здатність цілісно й системно розуміти історію і теорію вітчизняної та зарубіжної освіти, екстраполювати їх досягнення на сучасну освітню й наукову практику і окреслювати перспективи її розвитку.

ФК 5. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти педагогічної освіти і науки та дотичні міждисциплінарні проекти.

ФК 6. Здатність проектувати та реалізовувати педагогічні моделі й інноваційні технології освіти з урахуванням значущих умов навчання і впроваджувати їх у навчальний процес.

ФК 10. Здатність продуктивно працювати з науковцями, викладачами, учасниками освітнього процесу у групі та науково-дослідницькому об'єднанні, виконувати різні ролі, завдання та функції в ньому, проявляти ініціативу та творчість, підтримувати та управляти особистими взаємостосунками на принципах співпраці та співтворчості.

Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Теоретичні аспекти професійно-педагогічної діяльності.

Тема 1. Сутність та специфіка професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи як науковця і педагога. Професіоналізм педагогічної праці викладача як соціально-педагогічне явище. Професіоналізм працівника освітньо-виховної сфери як психолого-педагогічний феномен. Сутність педагогічної діяльності викладача, її особливості та функціональні компоненти, стилі, функції. Права і обов'язки викладача вищої школи.

Вимоги до викладача вищої школи. Готовність викладача вищої школи до педагогічної діяльності

Тема 2. Педагогічна творчість та її методологічні засади. Педагогіка творчості як галузь педагогічної науки, об'єкт вивчення, завдання. Основні поняття: творчість, творча діяльність, педагогічна творчість, творча педагогічна діяльність. Ознаки, критерії та підсистеми творчої педагогічної діяльності.

Кредит 2. Творчість і майстерність у професії викладача вищої школи.

Тема 3. Педагогічна творчість і педагогічна майстерність як показники професійної успішності педагога. Педагогічна майстерність викладача: сутність, особливості та елементи. Педагогічна творчість викладача та її специфічні риси. Принципи педагогічної творчості.

Тема 4. Педагогічні технології творчого розвитку викладачів ЗВО. Види творчої діяльності викладача. Педагогічна техніка як основа педагогічної майстерності викладача вищої школи. Поняття педагогічної техніки та його зміст. Сутність та роль педагогічної техніки викладача в освітньому процесі.

Кредит 3. Культура педагогічного спілкування та взаємодії.

Тема 5. Теоретичні та технологічні основи професійно-педагогічного спілкування. Зміст педагогічного спілкування. Структура та стиль педагогічного спілкування. Комунікативна, перцептивна та інтерактивна сторони педагогічного спілкування. Культура педагогічного спілкування. Проблеми взаємодії викладача і студентської аудиторії. Шляхи подолання бар'єрів у педагогічному спілкуванні

3. Структура навчальної дисципліни Денна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		Л	П	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Теоретичні аспекти професійно-педагогічної діяльності						
Тема 1. Сутність та специфіка професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи як науковця і педагога.	14	2	4			8
Тема 2. Педагогічна творчість та її методологічні засади.	16	2	4			10
Усього:	30	4	8			18
Кредит 2. Творчість і майстерність у професії викладача вищої школи.						
Тема 3. Педагогічна творчість і педагогічна майстерність як показники професійної успішності педагога	14	2	4			8
Тема 4. Педагогічні технології творчого розвитку викладачів ЗВО	16	2	4			10
Усього:	30	2	8			18
Кредит 3. Культура педагогічного спілкування та взаємодії						
Тема 5. Теоретичні та технологічні основи професійно-педагогічного спілкування.	30	2	4			24
Усього:	30	2	4			24
Усього годин:	90	10	20			60

4. Темі лекційних занять Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

Кредит 1. Теоретичні аспекти професійно-педагогічної діяльності		
1.	Тема 1. Сутність та специфіка професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи як науковця і педагога.	2
2.	Тема 2. Педагогічна творчість та її методологічні засади.	2
Кредит 2. Творчість і майстерність у професії викладача вищої школи		
3.	Тема 3. Педагогічна творчість і педагогічна майстерність як показники професійної успішності педагога	2
4.	Тема 4. Педагогічні технології творчого розвитку викладачів ЗВО	2
Кредит 3. Культура педагогічного спілкування та взаємодії		
5.	Тема 5. Теоретичні та технологічні основи професійно-педагогічного спілкування.	2
Разом:		10

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Теоретичні аспекти професійно-педагогічної діяльності		
1.	Тема 1. Сутність та специфіка професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи як науковця і педагога.	4
2.	Тема 2. Педагогічна творчість та її методологічні засади.	4
Кредит 2. Творчість і майстерність у професії викладача вищої школи		
3.	Тема 3. Педагогічна творчість і педагогічна майстерність як показники професійної успішності педагога	4
4.	Тема 4. Педагогічні технології творчого розвитку викладачів ЗВО	4
Кредит 3. Культура педагогічного спілкування та взаємодії		
5.	Тема 5. Теоретичні та технологічні основи професійно-педагогічного спілкування.	4
Разом:		20

5. Теми практичних занять

6. Самостійна робота Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Теоретичні аспекти професійно-педагогічної діяльності		
1.	Тема 1. Сутність та специфіка професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи як науковця і педагога	8
2.	Тема 2. Педагогічна творчість та її методологічні засади	10
Кредит 2. Творчість і майстерність у професії викладача вищої школи		
3.	Тема 3. Педагогічна творчість і педагогічна майстерність як показники професійної успішності педагога	8
4.	Тема 4. Педагогічні технології творчого розвитку викладачів ЗВО	10
Кредит 3. Культура педагогічного спілкування та взаємодії		
5.	Тема 5. Теоретичні та технологічні основи професійно-педагогічного спілкування.	24
Разом:		60

5. Теми практичних занять

7. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання складається з двох напрямів :

I – підготовка творчого проекту (для студентів ДФН).

Підготовка контрольної роботи

Основне завдання цього виду діяльності – з'ясувати рівень знань, умінь, навичок викладацької діяльності, готовності до забезпечення викладання фахових дисциплін.

8. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ЄКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу модуля.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється відмінно, якщо основні питання розкриті на високому теоретичному і практичному рівнях, студент без ускладнень орієнтується в матеріалі, повністю відповідає на додаткові запитання. Якість відповідей свідчить про вільне володіння матеріалом лекційних і практичних занять, а також про ознайомлення з додатковим матеріалом з навчальної дисципліни.

Студенту виставляється дуже добре, якщо основні питання розкриті на високому теоретичному і практичному рівнях, студент без ускладнень орієнтується в матеріалі, але зробив невелику кількість помилок.

Студенту виставляється добре, якщо студент розкрив основні питання, але на додаткові повністю не відповів. Якість відповідей виявляє вільне володіння лекційним і практичним матеріалом. Ознайомлення з додатковими джерелами не систематизовано.

Студенту виставляється достатньо, якщо студент володіє тільки загальним понятійним апаратом, він в цілому орієнтується в досліджуваному предметі, але при розкритті основних питань допускає суттєві помилки.

Студенту виставляється задовільно, якщо студент робить принципові помилки у відповідях, утрудняється дати обґрунтовані відповіді на всі основні питання викладача, не володіє основним понятійним апаратом.

Оцінка за виконання індивідуального науково-дослідного завдання, завдань самостійної роботи виставляється з урахуванням таких параметрів:

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 200 до 400 балів (за 4 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 4 крд.

Поточне оцінювання та самостійна робота										КР	Накопичувальні бали/сума
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10		300 /100*
27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	30	

*Примітка. Коефіцієнт для іспиту – 0,4. Іспит оцінюється в 40 б.

9. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

10. Методи навчання

Усний виклад матеріалу: наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, підготовка доповідей та виступів з доповідями на семінарах, участь у ділових іграх, тренінгах, дискусіях; ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки та ін.).

11. Рекомендована література

Базова

1. Брюховецька О.В. Педагогічна майстерність викладача вищої школи: Навч.-метод. комплекс. К. : АПН України, Ун-т менедж. Освіти, 2009. 56 с.
2. Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. Педагогічна майстерність викладача: навч. посіб. Харків: Вид-во НФаУ, 2009. 140 с.
3. Коваленко О.Е. Комунікативні процеси в педагогічній діяльності: навч. посіб. Харків: Контраст, 2008. 112 с.
3. Махиня Т. А. Особливості самоосвіти викладачів ВНЗ в умовах інформатизації навчального процесу . Теорія та методика управління освітою. Електронне наукове фахове видання. Випуск 1 (10). 2013. URL.: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ttmuo_2013_10_21
4. Педагогічна майстерність: підручник / за ред. І. А. Зязюна. Вид. 3-тє переробл. І допов. Київ: С ПД Богданова А. М., 2008. 376 с .
5. Холковська І. Л., Волошина О. В, Губіна С. І. Основи педагогічної майстерності: практикум. Вінниця: «Твори», 2019. 240 с.

Допоміжна

1. Зязюн І.А. Філософія педагогічної дії: монографія. Черкаси: Вид. від. ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2008. 608 с.
2. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Київ: Знання, 2005. 486 с.
3. Лавріненко О.А. Історія педагогічної майстерності: навч. посіб. Київ: СПД Богданова А.М., 2009. 328 с.
4. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
5. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / за ред. З. Н. Курлянд. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ: Знання, 2005. 399 с. 2015. 431 с.

6. Педагогічна майстерність: хрестоматія: навч. посіб. / за ред. І.А. Зязюна. Київ: СПД Богданова А.М., 2008. 462 с.

7. Плекаємо педагогічну майстерність: навч. посіб. / В. А. Семиченко, О. С. Снісаренко, О. В. Брюховецька, А. Ш. Кудусова. Вінниця: Планер, 2010. 674с.

8. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 13.08.2023).

12. Інформаційні ресурси

Нормативна база, наукові джерела, Інтернет-ресурс, науково-педагогічні бібліотеки (Національна бібліотека України ім.В.І.Вернадського, бібліотека університету тощо).

<https://scholar.google.com.ua>

<http://www.scopus.com>

<http://www.nbuv.gov.ua/bpnu/>

<https://www.researchgate.net>

<https://scholar.google.com.ua>

<http://www.researcherid.com>

<http://orcid.org>

<http://www.ipri.kiev.ua/>

<http://www.nbu.gov.ua/>

<http://www.ukrbook.net/>

<http://www.library.ukma.edu.ua>

<http://sips.gov.ua/>